

A „KELET” előfizetési díja:
Vidőkre postán vagy helyben házhoz hordva
Égész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:
Fő 4-ik száma, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők

AZ ÉRTÉKESEB CZIKKEK DÍJZATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak töre 6 kr.
Dílyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakrabbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint és Volger (Vallfischgasse 10.) Rad. Mosse Publicistisches Bureau Budapest
Haasensteint és Vogler hirdetés köv. irodája. Goldberge
A. V. hirdetések felvétel irod. Budapestben Szerbivár 5. sz.

Nyitási cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Egy új vasut.

Kolozsvár, nov. 25.

Az általános tespedés közepette, mely közgazdasági életünket végromlással fenyegeti, alig-alig emelkedik ki időnkint egy-egy jelenség, melyet bár a javulás előpostájának tekinthetünk. Az általános válság lidércznyomása még mind fojtogatja a gazdasági élet minden ágát; őstermelésünk a szakadatlan rosz termések miatt alig jutalmazza meg a rá fordított munkát; iparunk a szabadságossággal terjedő szabadság, a külföld óriási tőkéjének és munkakerejének versenyé és saját hátramaradottságunk mellett naponként veszti a tért a nyugati és osztrák importtal szemben; kereskedelmünk, ezek után természetesen, csakis behozatalra szorítkozva, millió meg millió forintnyi értéktől fosztja meg mindnyájunk zsebeit. A vállalkozási szellem lehanyatlott, akiben volna még egy kis bátorság: annak nincs tőkéje s nincs hitele; aki pedig mindezzel a kétféle rendelkezéssel: az inkább az általában uzsora-kamatra dolgozó pénzintézetek és takarékpénztárak pénzkészletét gyarapítja, ez meg viszont az inductiv hitelben tud elhelyezkedni.

Egyszóval: mindenfelé üzleti pangás, gazdasági hanyatlás. A consumtio is már csak épen a legnékülözhetetlenebbre szorítkozik; s így természetesen a productio is napról-napra süllyed, némely cikkekben plane teljesen szűnhet.

Bizony szomorú állapotok! A gondolkodó fej megdöbbenéssel gondol a jövőre, mely egy olyan óriási crisist látszik mehében rejtgetni, mely már közel áll az általános chaoszhoz, sőt a lét-kérdéshez!

S legnagyobb baj e szomorú helyzet közepette, hogy az emberek elvesztették hitüket és bizalmukat nemcsak egymás, de még önmaguk iránt is. Mintha valami kikerülhetetlen végzet sulya alatt görnyednénk: anynyira levert mindnyájunkat az apathia, az önbizalmatlanság, a reménytelenség.

Épen ilyen nagy baj, hogy mindenki panaceát keres, egy gyógyszert akar feltalálni, mely az ezernyi ezer bajokat mind képes legyen orvosolni. Pedig kétségtelen, hogy a számtalanul sok baj ellen csak minden irányban és minden téren és a bajok különféle természetéhez alkalmazott eszközökkel és módokkal lehetünk föl sikeresnek.

Egy ilyen sikeres eszköz: forgalmi eszközök hiányainak pótlása, új forgalmi utak és eszközök teremése.

Nálunk mindig tulságokban csaponganak az emberek.

Volt idő, pár évvel ezelőtt, minden felé

építettük a vasútat: állam és társulatok. Más forgalmi eszközöket azonban csaknem teljesen elhanyagoltunk.

Egyszerre arra ébredtünk, hogy a vasútépítésben igen rohamosan haladtunk. Tehát megállapodtunk s azóta meg sem mozdultunk, mintha minden bajainknak kútforrása csak a vasútban volna. Elfeleltük, hogy ha e téren igen rohamosan indulunk meg: a bajt még tetézzük, ha az ellenkező tulságba esünk. Hogy igazán kárbavész minden beruházásunk, ha meglevő vasút-hálózatunkat nem igyekszünk rendre-rendre kiegyesíteni.

Legelőtelensébb példa erre az államvasutak keleti vonala.

Ebben ugy, a hogy most áll, egy óriási holttőke hever parlagon; se államnak, se társadalomnak nincs belőle haszna. Két kis szárnyvonalat kivéve, áthalad az erdélyi részekben, miközben a Mezőség nagyobb részét, valamint a még teljesen kiaknázatlan Székelyföldet alig érinti, nem is szólva a szomszédos Szilágyságot és Máramarost, melyek szintén bevonandók e vonal hálózatába, hogy az valóban szolgálatot tehessen Kelet-Magyarországra eme tekintélyes részeinek.

Itt tehát, habár lassan-lassan, de tenni kell; a hálózatot ki kell fejleszteni.

Ez a meggyőződés hozta létre a szamosvölgyi vasút eszméjét; s ugyanez indított meg most egy üdvös mozgalmat a déli Székelyföldön és Barcaságon.

E mozgalmat mi a legüdvösebb eredményt várjuk s teljes sikert kívánunk neki.

A mozgalom élén lapunk t. külmunkatársa gr. Schweinitz Gyula ur áll, kinek nevével közgazdasági törekvéseink közepett mindenütt találkozzunk.

A gróf ur Háromszék megye érdemes főispánjával és több érdeklődővel a napokban értekezletet tartott, mely Háromszéknek a keleti vasutal való összeköttetésének szükségességét kimondván, a tervezett szárnyvonal irányára nézve is megállapodott. Ez értekezlet megállapodását gr. Schweinitz ur a következő értesítéssel közölte is már nevezett megye közönségével: „Értesíteni kívánom Háromszék megye közönségét, miszerint kezdeményezésem következtében a főispán úrnál S-Szentgyörgyön tartott értekezlet egy Dersitye—Hétfalu—Uzon irányában vezetendő, továbbá Földváról kiinduló S-Szentgyörgyönél átvezetett s az előbbi vonallal való csatlakozás után a hegység alján Nagy-Borosnyó—Zágon—Gelencze—Kézdi-Vásárhely—Bereczkre vezető másodrendű vasut kiépítésének szükségét belátván: elhatározta a szükséges előintézkedések megtételét, hogy ezen, a megye jövő felvirágzását bizonyára előmozdító vonal létesül-

hessen. Legközelebb a hírlapok hasábjain az egész tervezetet nyilvánosságra hozom, addig az érdeklődők úgy nálam valamint a megye főispánjánál bővebb értesülést nyerhetnek. Bereczknek Soósmezővel való összeköttetése tárgyalása további értekezésnek tartatott fenn. A vonal további kiterjedése Brassó megyében illetékes helyen fog tárgyalatni.

Kelt S-Sztgyörgyön, 1879. nov. 21-én, Gróf Schweinitz Gyula.

Örvendünk, hogy a székelység ez üdvös ténre lépett. Az államtól bizony mai nap ez irányban, a nyomszót viszonyok közepett nem sokat várhatunk; a társadalomnak kell tehát a munka folytatását kezébe vennie.

KÜLFÖLD.

Gorcsakov herceg lemondása a legújabb hírek szerint abból fog állani, hogy Gorcsakov megtartja kancellári címét és Valujevnek adja át a külügyi tárczát. Gorcsakov e hét végén Berlinbe érkezik, két napig fog ott időzni, azután pedig Oubril nagykövettel együtt Pétervárra utazik. Hirlik, hogy Suvalov grófot is Pétervárra hivta a császár, ahol a téli palotában császári tanácsot fognak tartani decz. 5-én, azután pedig az államtanácsot fogják összehívni, melynek tanácskozáisaiban a senatorok és a főméltóságok is részt fognak venni.

Gorcsakov herceg tehát megy. Mi azt hisszük, hogy későn. A czég változik, de az orosz politika a régi marad, olyan perfid mint eddig, olyan erőszakos mint eddig. Reméljük, hogy a Péterváron készülő személfényvesztés nem fogja elvakítani sem a német, sem az ausztria-magyarországi államférfiakat.

A Németország s monarchián közti tárgyalásokra vonatkozólag: „N. W. Tagblatt” a következőket írja: Megbízható információk s magából a dolog természetéből következtetve már régebben közvetlenül a monarchia két fele képviselői közti folytatott tárgyalások befejezése után jelentettük, hogy egy Németországgal való szerződés kötéséről most szó sem lehet. Mint Berlinből értesülünk — írja tovább az említett lap — a német kormányunk sem volt szándékában egy ily szerződés megkötése tekintetében már most tárgyalásokba bocsátkozni s a most folyó tárgyalásoknak semmi más nem volt a czélja, mint egy provisorium létesítése 1880. július 1-ig a status quo alapján a nyersleu-bevitel s az appretura forgalom fenntartásával. Szemben a német biztosok kijelentésével, hogy a Németországba való nyers letermények szabad bevitelre felfüggesztessék, az osztrák-magyar biztosok kijelentették, hogy ez esetben ők meg az appretura forgalom felfüggesz-

tését fogják szóba hozni. A meghosszabbítási záradékban mindkét szerződő fél azon kívánságának s akaratának ad kifejezést, hogy a provisorium ideje definitív javaslatok készítésére használatosok fel.

A szultán irádóját nov. 23. tették közzé, és így hangzik: 1. cikk: Azon szándék által vezéreltetve, hogy a jelenlegi segélyforrásokhoz képest, a nyilvános tartozás lerovása újra megkezdessék, a kormány elrendeli, hogy e czélra jövő év január 13-kától fogva évenként 1.350.000 török font állapittassék meg, mely összeg felévi részletekben, a bel- és külföldi nyilvános adósság kötelezvényeirel fizetessék. 2. cikk: Ezen évi összeget biztosítják: a) a dobány-, só-, szesz-, italok-, bányász- és a selyem-adó, melyek a kötelezvények beváltására fordítandók; 100.000 font kivételével, melyek a császári ottoman bank és a vele összeköttetésben álló pénzügyintézetek javára tartatnak fenn, fedezetül az általuk adott előlegekért; b) a kormány kötelezi magát, hogy minden esetleges hiányt fedezni fog Keleti-rumelia és Cyprus szigetének jövedelmeiből. 3. cikk: A biztosított 1.350.000 font összegben kívül a kormány visszavonhatatlan átengedi a kötelezvények birtokosainak: a) a bolgár tributumot és Szerbia és Montenegro által a nyilvános török adósság törlesztése fejében fizetendő járulékat; b) mindeu új adó- és vámmelés által elért tisztajövedelmek többletének egy harmadrészét; c) a szabadalmak díjaiból befolyó jövedelmet, a „Te-mettu” név alatt beszedett adó jelenlegi összegének kivételével.

Az említett évi törlesztési összeg, valamint a többi engedélyezett összegek felosztásának módja fölött a kormány tanácskoznia fog a kötelezvények birtokosainak képviselőivel. A kormány kötelezi magát, hogy a jelen irádé határozatait 10 évi tartam alatt semmikép sem fogja megváltoztatni, kivéve, ha az a kötelezvények tulajdonosainak beleegyezésével és közreműködésével megtörténhetik. Az irádé kijelenté végül, hogy a jelenlegi rendszabályok, ideiglenes jellegűek fogva, érintetlenül hagyják a kötelezvények tulajdonosainak jogait.

Az iparosoktatás elleneinek.

(Jules Simon az iparról.) Párisban, a régi iparpalotában nov. 19-én Jules Simon az ismert államférfi elnökelete alatt osztották szét a díjakat az iparra alkalmazott tudományok köréből ugyanott tartott nemzetközi kiállítás tagjai közt. A jutalmazottak névsorában több idegen, főleg német név is fordul elő. Jules Simon határozatos alkalmi beszédet tartott s a többek közt ezeket mondá: Olyan időben élünk, mikor senkinek sem szabad pihennie. A szocialisták azokról a helyekről beszélnek, kik fogyasztanak a nélkül, hogy teremtenének; pedig ilyenek már nincsenek is.

mely a szegényeknek örökrészt is képezte, jól fel-fogta azt, hogy most azokra kell átruházni a területet, melyet az egyház többé nem viselhetett, kiknek érdekében történt meg a kobzás; a fekvő birtokra tehát közadó vetített ki. Késéggkivül nagy visszaélések követték el a szegény-törvény fogantatása körül: a gépezet sokba került és rozsul működött, de végre elérte czélját. A gróf-ságok képviselői, a földbirtokosok a törvényt szabadelvűen alkalmazták, minden szennyes zsongorás nélkül, és ha a nemzetgazdák és szigorú számítmók úgy találták is, hogy az adók jövedelmében csökkenés és rozsz kezelés mutatkozik, legalább a nyomor hathatósan segítettett: nem fordult elő sem kiáltó szenvedés, sem ingerültség a társadalom iránt.

A nemzetgazdaság nevében, de főleg azért, hogy egyéni érdekeket pártoljanak, az új törvényhozás, a reformbillnek első gyümölcseként eltörölte a házi adót. Azon ürügy alatt pedig, miszerint harezot kezdjen a restség ellen s eltörölje a koldulást, kitalálta a work-housest azaz a kényszer munkát, mely bizonyos fogházszerű intézmény volt, külön a férfiakra s nőkre s minden családi köteléket megszakított; így a szegényeket a bünséggel egy osztályra helyezték; a szegények pedig maguk részéről az erkölcsi szenvedésekkel szemben, mely rájuk várt, mindent előbe helyeztek a kényszer-munkának, még az éhhalált is. A pénzsovár kézművesek, s szivtelen birtokosok hasznát huztak eme törvényes intézkedésből, mert lejjebb szállíták a munka díjt, s félretettek minden emberies érzetet, minden bajnok és minden szerencsétlenségnek enyhítését a work-house igazgatóságra hárítván. Az, ki először vette észre s a királyság elkobozta az egyházi javakat, nyilvánítá ki eme törvény elkerülhetlen követke-

A henyélő tőke birtokosát minden katasztrófa nélkül már maga az idő, maga az általános gazdasági morgalom tökre teszi. A népek óriási versenypályáján elvesztett mindenki, a ki tétlenül áll. Az sem elég már, ha megynük; futnunk kell. Mi mást tesznek versenytársaink, hogy anynyi tért bódítanak el tőlünk? Uraim! ők iskolákat alapítanak. Ha a mi iskolánk nem érnek annyit, mint övéik, úgy megvernek bennünket, mielőtt tíz év lejár, minden piacon. Van három-féle iskola: a műszaki és iparmuzenmok, a tulajdonképeni ipariskolák és az utazás; mert az ipar, valamint bölcsélet nagy iskolája a világ-egyetem.

Előbb a francziák nem szoktak utazni. Ő hozzájuk jöttek, de ők nem mentek másokhoz. Elhittették magunkkal, hogy miénk minden jó módszer és minta; szilárdan meg voltunk győződve, hogy a külföldön csak utánoznak és parodizálnak bennünket. A kiállítások megnyitották szemünket, de a lecke még nem volt elég, ha nyugalmasan bevárjuk, míg angolok, amerikaiak, osztrákok, olaszok, sőt kínaiak és japának a mi piacainkra hozzák mesterműveiket. Titkaikat ott-hozzánk kell kinyomoznunk, az ő iskoláikba kell járnunk, mint ők járnak a mieinkbe. De mivel végtére is csak az ipar főbb embeti utazhatnak, még fontosabb, hogy itthonn hazánkban legyenek mintáink és iskolánk dusan. Azt mondtam, hogy versenytársaink iskolákat alapítanak; nem, férfiakat teremtenek.

BELFÖLD.

(Ünnepélyek.)

Brassó, 1879. nov. 22.

Ez a hét itt felénk a jutalom-osztás szép hete volt. E hó 16-án osztotta ki mlgs. Szentiványi Gy. főispán ur a brassói polgároknak az iparkamara díszes termében a székesfehérvári kiállításon nyert okleveleket és érmeket.

Ez ünnepélyre számosan jelentek meg Brassó polgárai. A főispán ur rövid beszédében előadta az országos, vidéki és nemzetközi kiállítások fontosságát, melyre a polgárság háromszor „hoch”-al válaszolt. Ezután kezdetét vette az oklevelek és érme kiosztása. Összesen kiosztottak hét dícsérő oklevél, husz bronzérem, négy ezüst érem és két aranyérem mind meg annyi díszes oklevéllel. A kiosztás után megegyeszer felzendült a háromszoros „hoch” és aztán a polgárság örvendezve a kivívott diadalon, szétszórlott.

E hó 17-én d. u. a hosszafalusi áll. f. népiskolának vittem ki és adtam át gondnokság, tanítótestület és a növendékek jelenlétében az iskola műfargaró osztálya által ugyancsak a székesfehérvári kiállításon nyert aranyérmet és díszes oklevelet. Ezt alig végeztem, midőn bejelentették, hogy a sepsi-szentgyörgyi kiállításban is elismerő oklevelet nyert a műfargaró tanító Kupcsay János és maga az osztály is. Ezeken kívül 3 növendék

ményeit, Disraeli volt, ki a Buckinghami grófság békébirói minőségében az ellen keményen felszólott: ő volt szinte az, ki átvizsgálta és aláírta az első kérvényt, melyet ezen emberietlen törvény ellen a parlamentnek benyújtottak: mert e törvény mindama következményeket megteremtő melyektől féltek.

Megoszlva ábrándjaikban, melyekben őket ringaták, — az üzletek hanyatlása folytán a rendes munkában nem részesülhetvén, — megélhetési eszközeiktől fosztva meg a munka díj csökkenése által s a kétségbeesésbe taszítva, vagy a work-housebe, vagy a kényszerű kivándorlásba levén kénytelenek beletörődni, a munkás osztályok állandó forrongás állapotában éltek: s lehetett volna-e ezen megütözni? Ebből eredt a chartista lázadás. Azon békéből tanulva, melyeket nyertek, bajaink orvoslását politikai változásokban keresték. Kétséggkivül rozsz tanácsok által voltak befolyásolva, — nyilatkozataik oktalank és helytelenek voltak, — csatlakozhattak a ezálban, melyet kitűztek, az eszközökben, melyeket használtak; de a chartismusnak semmi forradalmi jellege; sem a királyság, sem a birtokosság ellen nem irányult. Megemlékezés méltó tény, hogy a chartisták nem az újítás ezimén kérvényezték az éves parlamenti ülésüket, az általános szavazati jogot és a titkos szavazást; ők csak a dolgok régi állapotát véleményezték visszakíválni, csak történeti jogaiknak visszaállítását kérték. A chartista felkelés tehát egyedül a középosztály kizárólagos és önző kormányzata ellen irányult.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

2.

Az ifju Angolország.

— Cucheval Clarigny után. —

1.

(Folytatás.)

Ezelőtt az egyház a nép tápláló anyja volt. A közoktatás tekintetében ő adta neki az értelem eledelét. Szabad ajándékozásai és alalmazásai által, melyeket kiosztogattak, gyakran az anyagi eledelt is nyújtá számára. A vallási épületek szépsége, — az istentisztelet fénye, — a szertartások ragyogása által a képelem szükségéit elégíté ki, azokra nézve tehát, kik szenvedtek, az egyház folytonos vigasztalóként szerepelt. Egyszer mind az egyenlőség állandó iskolája is volt, mert tanítása, szent beszédei, könyörgései úgy szóltak a szegényekhez, mint e világ nagyjaiboz: mindnyáján egyenlők voltak az oltár lépcsőjénél. A szegény így oktattatott, segítettett, őt vigasztalták, és az élet minden baleseteiben kész volt rájuk nézve bizonyos jótékony befolyás, hogy elkecseregett szellemüket lecsillapítsa, hogy lemondásra tanítsa őket, hogy a reményt újja ébressze bennök.

Az állam kezét erőszakosan emelé az egyházra: a lelkes egészen eltűnt; helyet adott egy tisztviselőnek, ki saját anyagi érdekeivel volt elfoglalva, ki aggodásban volt arra nézve, mint

tessék a nagyoknak, s ki jövedelmét a legkönynyebb seerrel és legkevesb munkával kívánta megszerezni. Az egyház elhagyta a szegényt, a szegény meg őt. Templomai dűressé váltak: vasárnap ott csak a vidék nagy urait lehetett látni, a nekik mindenben tetszeni kívánó szállítókat és egy néhány polgárt, kiknek illősebb volt templomba menni, mint a felekezeti gyűlésekre. Innen eredt aztán az egyház elleni támadás; innen, hogy hasznára kétségbe vonatt, alkotmánya és létele veszélybe döntetett.

Az állam nem vesztette-e el szintugy, mint az egyház multjának befolyását? A szegény magára hagyott; minden rosznak befolyása alatt van. Mivel nincs erkölcsi támasza és miután semmi sem emeli fel szellemét a földről, mindinkább elaljasul a nyomor hatása alatt; megszokik állítiasan élni; erőszakos kezd lenni, mi által a társadalom ellen felizgathatóvá válik.

Mi az egyháznak feladata? Régi szerepét kell visszanyernie. Kebelében fel kell éleszteni és gyulasztani az apostoli buzgalmat. Vissza kell tartania a szegényt mindazon vészes befolyásoktól, melyek rá bakhatnak. Első sorban neki kell terjesztetni a felvilágosodást, szétszítani az alimizsnát, vigaszt szerezni a szerencsétlennek: vissza kell vinnia a lelkek vezetését. Mit van joga várni az államtól? Ennek gyarapítai kell az alsó papáság számát, hogy az mindenütt jelen lehessen; helyzetét kedvezőbbé tenni érezhetőleg, hogy tekintélyét növelje, s hogy hatalmában legyen jót tenni. Különösen tisztelnie kell az egyház szabadságát, mert azt lenyűgöztvén, megléni a legbübb és leghasznosb segédet, kit feladata teljesítésében használhat, mely minden osztály egyetértésére és az általános jólétre czélloz.

Az egyház mellett egy másik társadalmi erő is létért ősi törekvéséről: az aristocratia.

Néhány hatalmas család, melyek előkelő állásukat, hitelüket és vagyonukat ama szerepnek köszönheték, melyet a Stuartok kiűzése folytán nyertek, szokásba vették a Walpole megvesztegető miniszteriuma alatt üzletbe elegyedni a vidékkel. Miután hatalmukat az által, hogy a közszabadságot semmivé tették, elvesztették, mely eljárásuk ellen a toryk hiába küzdöttek, ők most a szabadelvű irányt s a francia forradalomra emlékeztető újítási szellemet akarták ama czéljukra felhasználni, hogy felsőbbbűgüket visszanyerjék. Ők megkísérlették lerontani Angliában a földbirtokosok törvényes és százados befolyását és a politikai felsőséget a polgárság és iparos kézművesség kezeibe akarák játszani a végből, hogy ezeknek nevében uralkodjanak. Ez vála a reformbill czélja, érdek politika tehát, melyben nincs sem méltányosság, sem előrelátás, mely a helyett, hogy igazságos rész jutasson a társadalom minden osztályának, egyedül az angol politika sulypontját akarta elmozdítani.

Mi lett az eredmény? Az, hogy a politikai hatalom új bírálói közvetlenül csak arra gondoltak, miként lehetne az ő befolyásukat megerősíteni és azt kizárólagosan saját érdekeik szerint felhasználni. Miután felizgatták a munkás osztályokat és miután felhasználták őket mint valami harczí gépezetet a kormány ellen, miután a zavar nélküli jólét képeit osillogtatták zsemeikbe, — kizárták őket a községi ügyek minden részvételéből, mely mindennapi érdekeiket érinti. Aztán a szegénytörvényt vizsgálták át, hogy a helyi adók egy részétől megszabaduljanak pártfogoltjaikkal együtt. Mikor a királyság elkobozta az egyházi javakat, nyilvánítá ki eme törvény elkerülhetlen követke-

6 aranyint is jutalmaztatott. Ez az áll. iskola már eddig minden kiállításon ki lett tüntetve, s jelenleg olyan reformoknak néz el, melyek ha egyszer mind életbe lépnének léptetve, az előhaladás még szembevetőbb fog lenni. A vallás- és közoktatási miniszter ur a hosszafutási áll. felső népiskola épületét 3 év alatt egészen átalakítja. A munkát ez évben már megkezdett. A 4 osztályú f. népiskola felett már 2 osztály van, melynek növendékei kiválólag a műfagyasban, rajzban és mintázásban oktattatnak. — Az olyan növendékek, a kik csak a műfagyasat, rajzot és mintázást tanulják, három évig látogatják az intézetet. Azon növendékek, kik a f. népiskolát végzik, még két évig maradnak a műfagyas osztályban. Tervben van az, hogy az eként végződő ifjakból gyári munkások legyenek s így tovább is az intézetben dolgozzanak. A kézművekről nyomtatott árjegyzék fog kiadást látni s gond van arra is fordítva, hogy a darabok a lehető legutányosabban kerüljenek eladásra.

Azonban felette sok gyndot ad a tanuló egy jelentékeny részének nagy szegénysége, mert az állam mindannyit kórházi eltarthat. Sok szülő azt hiszi, hogy a fiut csak oda kell küldeni s azonnal fentartja ön magát a faragásból. Ez rettenetes ónmítás. Kimutattam, hogy magában a műfagyas osztályban 3 teljes évig kell annak tanulni, a ki aztán kész munkája után megélhet. Addig is főleg a 3-ik évben szereshet magának valamit, de ez felette kevés. Az olyan tanuló, a ki a 4. f. osztályt végig járja, ez alatt tanulja a rajzot, mintázást és műfagyasat is, de különösen ez utóbbit még két évig kell tanulnia, hogy munkájával biztos kenyeret szerezhesen. A szobán forgó iskolában most még csak tanulóknak, de nem gyári munkások. Jövő évben már ilyenek is lesznek. Az eddig kivívott siker tehát a tanulókat és tanítókat illeti s az annál szebb, mert mint mondtam a szegénységgel is kell küzdeni. Van néhány olyan tanuló, a kik hazulról egyáltalában nem gyámoltatnak s ez nekünk nagy gondot szerez. Közébb részletesebben feltárom ezt a kebl szegénységet.

A 3-ik érem ünnepély ma folyt le itt az áll. el. és f. leány iskolában. A kiállítás és a tanítóknak és tanítványoknak illette, kik a női kézi munka és házi iparért oklevéllel és bronz éremmel jutalmaztatnak. Jelenleg ezen iskolában a kosárfonást is nagy sikerrel tanítják.

A 4-ik iskolai ünnepély decz. 2-án Fogarason leendő, a hol az áll. polg. isk. nyert rajzával bronzérmeket és oklevelet s nová magam vizsgálom el.

Koos F.
tanfőügyelő.

(Erzsébet-ünnepély a helybeli Orsolya-zárdában).

N.-Szeben, 1879. nov. 20-án.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Erzsébet királynő 6 Felsége névnapját itt is megünnepeltük. — Volt délelőtti hivatalos mise; este pedig magyar diszleadás a színházban (dres padok előtt), még azelőtt német diszleadás a helybeli Orsolya-zárdájában.

Bár ezen diszleadások mindkettőjét megnéztem, az alkalommal a t. szerkesztő ur figyelmét csupán egyike lesznek bátor felhívni.

Azelőtt azonban szabadjon (félreértés kikérlésért) megemlítenem, hogy katolikusnak kereszteltettem, ezen vallásban neveltettem, respectálom a pápát s a jámbor emtereket egyáltalában (ha nem katolikus vallásnak is). E mellett azonban még magyarnak is születtem; s még mielőtt a derék Ferencz-rendi pater a keresztvizezt reám locsasztotta volna — bár keresztény még nem, de magyar máris voltam.

Sic tulerunt fata. Reményilem, nem veszik rossz néven.

Azonkívül pedig egy kis nőrkonom is van a zárdában. Behozta a gondos anya, messze székelyföldről, hogy tanulja meg itt a „úmet betűt.“ — S mint jó leánykákhoz illik, nem felejtette ki a bacsit felidkálni a meghívandók sorába (ki a mult vasárnap is sétára vitte) s mint sok másan rajtam is megessett, hogy egy szép délelőtti meghívót kaptam a „Fest-Vorstellungra.“

„Prolog.“ — Szép.

— De micsoda ez? —

„Das Wiedersehen am Elisabethbrunnen. Schauspiel in 2 Akten — Egy pár erdélyi fürdő már összebarangoltam — nem emlékeztem ily nevére — magyarhoni lesz talán? ...

De nem, hisz lenni áll:

„Ort der Handlung: Ein Gebirgsdorf in Bayern. Elisabethbrunnen bei Kloster Andechs.“

Egyre jutottunk volna?!

Egy dicső emlékeztető magyar királynő által alapított, uralkodó magyar királynő által megáldott, Magyarország területén létező nevelő intézetben, melyben a növendékek tulajdonképp nagy része magyar, s magyar növendékek, s magyar leányokkal disz előadást rendeznek, ugyancsak a felső magyar királynő tiszteletére — és ez külföldi tárgyat vesz alapul?!

Hát olyan szegény-e már széles országunk, hogy ily előadásnak nem lehetne alkalmas színhelyet találni ide benn?!

De lássuk csak tovább: Ki írta e „bajor“

darabot? — Göthe? Nem. Schiller? Nem. Grillparzer. Laube? Ők sem. Gyanakodni kezdtem, s elmentem: nézni és hallani.

„S mit láttam?“

— Jámbor olvasó! Megmondom azonnal.

Volt ott szikla, mely előtt egy ünnepiesen öltözött kis leányka imádkozott — a szikla megéhsadt — s megjelent Szent Erzsébet, egy más kis leányka képsében, aranyugrakkal körülvéve. „Prolog“ képen aztán az előbb említett kis lány elmondott egy bosszu diktációt. Szent Erzsébetnek, melyben kéri, oltalmazza felsőges Királynénak.

Megéljeneztem.

A mi ezután következett, ugy sem volt több megéljenezhető.

Egy (különb igen sok gonddal díszített) bajor paraszt szobában ült a „Marianne, Bäuerin vom Schlierhof.“ (Járt-e már ott, tisztelt Szerkesztő Ur? — Alig hiszem, bár mint hallottam, nem egy helyt fordult meg már oda kinn a mult esztendőben) Liserl, Katherl, Mizzl gyermekei beszélgettek az időjárásról öltözködésről és a — nokkerliről. Leültek az asztal mellé és ettek. Látogatába jött L—y M—i kisasszony mint „Barbara, Bäuerin vom Lindenhof.“ Beszéltek szintén idő, öltöny és nokkerliről, leültek s ettek. Elbeszéltek egymásnak, hogy „Meln Bauer ist in der stadt.“ (Érted férjem. Ezentul divatba jöhet, a férjeket egyszerűen „paraszt“ címmel megjelölni.) Valahára jött még egy „Frau von Riechheim“ nevű nagyságos asszony féle is, Maritza húgával. Ezek nem ültek le.

A második felvonásban kijött egy magyar (?) ember, Bó gatyában, lájbival, amugy parasztosan s olyan rettenetes nagy bajusszal, hogy ba szegény egykori őseink Zoltán idejében olyant viseltek volna, sem Augsburg — sem Merseburgnál nem verték volna meg őket.

Magyarul szólalt meg, kis gyermeke szintén magyarul beszél — már tapsolni akarok — akkor kisl, hogy ő biz' tiszta echt bajor — ki Magyarországra vándorolt valamikor s most leányával együtt visszatér szülőföldjére.

(Hogy miért? — Nem tudtam meg. Eszembe jutottak a rossz idők — árvis — nagy adó — ezekkel szembe pedig a jó bajor sőt.) Nem tapsoltam.

Még valaki hiányzott. Ez is megjött, T. i. a drótos tót.

Megjött a maga valódiságába, piszkos zsiros ingben, gatyában, bocskorral, vállán bot, boton drót, újján fót. Alig tudtam ráismerni a kis leányra, a színlapon ugy volt, hogy ez: „János, ein Ungar.“

Felvitte itt az Ur Isten a tótnak dolgát! Magyarul eléggé türethetően beszélt, bár nem sokat — németül csak ennyit tudott, hogy „Bruder liebes deutsches.“ (Mellesleg megjegyezve, ily németiséggel még a magyar tót sem szokott beszélni.)

Ott ültem a harmadik felvonás alatt is, (ezt — ráadásul adták) de már ezt elég, hogy magam végig néztem, másnak nem beszéltem el. — Szent Erzsébet képe elő járták a bucsut Frau von Riedheim, Marianne von Schlierhof, Mizzl-lel együtt, s magyarrá avanciorozott drótos tót, meg egy pár nyomorék — sánta ember — mind ott voltak

Nemzetek Istene! Bocssád meg bűneimet, újra ismétlem: katolikus vagyok, de magyar is. S vajlon melyik magyarnak nem lázad fel vére, látván, hogy felsőges királynőnk tiszteletére rendezett ünnepélyen, magyar fejedelemsé-alapította intézetben (mely azonban nem „k. k.“ mint ez a meghívóban áll, hanem „königlich“ ez elég) hogy ily intézetben, magyar születésű s nyelvű leányok által színművet adnak elő, mely idegen földön honos paraszt népszokásokat tüntet elénk, idegen nyelven szól s melyben a magyar embert egy szennyes drótos tót képviseli?!

S mi több ezen darab nem volt meg; ez külön épen eczélra költetett. Ismerjük a szerzőt, láttuk a rendezőt gyönyörködni művének szemléletében, hallottuk piszegetni a szigorú cenzort midőn a kis leányok szerepükből egy ízben kiesve amugy magyarosan szerettek volna jól kacagni a komédia felett!

Nem volt szabad!

De hát nekünk szabad nevetnünk; s nevetünk is hangosan ilyeneken!

Bizik talán a pater ur (kinek magyar ellenes magaviseletéről már annyit hallottunk) a püspök ö nagyméltósága jószágában, ki nem vehet mindent észre; de ne feledje el, hogy a jó püspököt Fogarassy Mihálynak hívják, s e magyar püspök alkalmilag éreleire adhatja, hogy jobb lesz majd évenként kis iskolai értesítő által tudtára adni a nagy Magyarországnak, mennyire haladt a nevelés és foglalt-e már tért magyarnyelv és hazafias szellem a zárdai növelésben, mely mióta az érdemes pater annak direktora, nyelv és szívro nézve a germanizáció szemináriumává vált par excellence?

Honfiai tisztelettel

H. B.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése, nov. 24.

Elnök bemutatja Krajcsik János Nyitra városban megválasztott képviselő megbíró levelét. — Az állandó igazoló bizottságnak adatik ki.

Következik a napirend első tárgya: a gazdasági bizottságnak jelentése a ház novemberi havi költségvetéséről. — A ház a 80.071 forintban megállapított előirányzatot helybenhagyta s elfogadta.

A második tárgya a napirendnek: a véderől szóló törvényjavaslat általános tárgyalásának folytatása.

Mecner Gyula a vita folyamán arról győződött meg sajnálattal, hogy a nép terheire segíteni nincs semmi szándék. A magyar nyelvet kíváná behoztatni a magyar ezredeknél. Mert ha ez meg lesz, a magyar szülők készségesen fogják gyermekeiket a katonai pályára adni. A törvényjavaslatot el nem fogadják.

Máriássy Sándor két pontba tartja összefoglalhatónak a kérdést, mely fölött a ház jelenben hivatva van dönteni. Az egyik: szabad-e és szükséges-e, figyelemmel egyrészt hazánk pénzügyi, gazdasági s népességi viszonyaira, másrészt a monarchia politikai, nemzetközi-strategiai helyzetére, a hadsereg hadiállászatát mint eddig továbbra is 800 ezer főben a Magyarországot terhelő hadjutsák mennyiségét pedig 342 ezer főben megállapítani? S ha igen, szabad-e s szükséges-e a törvény hatályát 10 évre kiterjeszteni? Mindkét kérdésre határozottan igennel válaszol s ezért a törvényjavaslatot elfogadják.

Degré Alajos kérde, miért nem várja be a kormány azt az időt e javaslat tárgyalására, míg a vérendszert módosító javaslatot elő nem terjeszti? Attól tart, hogy ebben valami különös jók nem fognak foglaltatni, mert a közös hadsereg nem enged ott ily módosításokat tétetni, melyek a magyar emberre, hogy ott szolgálatot vállaljon, kecségető legyen. Nagyon mostohán bának ott mindennel, mi magyar. Mond rá példát. Egy katonatiszt zászlószentesnél magyar beszédet tartott a legénységnek s az eredménye, hogy 14 nap múlva nyugalmazták. A magyar katonamagyar vezényszó, magyar zászló alatt csodákat mivel. Fekete-sárga zászló alatt immel-ámmal teszi meg csak kötelességet.

Az Andrássy miniszterium a magyar nemzetnek áldozatkészségéért a 10 évi létszám megszavazásáért cserébe a nemzetnek meghozta a honvédséget, kérdi: vajlon most mit hoz a miniszterium mint vívmányt a hazának. Megvárja az előadót, hogy erre meg fog válaszolni. Egyébiránt pártolja Ugron javaslatát. (Helyeslés a szél-balon).

Jókai Mór szólal ezután fel.

Ifj. Ráday Gedeon gr. személyes kérdésben említi. Degré beszédében azt említé, hogy ő (szóló) nem ismeri a hadsereget a háborúból. Erre nézve megjegyzi, hogy igenis ismeri, mert résztvett az 1859-ki s 1866-ki, igaz, hogy nem győzelmes, hadjáratokban.

Simonyi Ernő nem akarja a hadsereg létszámát lecsökkenteni, sőt ellenkezőleg nevezetesen szaporítani akarja, hanem ugy, hogy a nemzetnek sem közgazdaságilag, sem financiai tekintetben kárára ne legyen. És ezt elérhetők hiszi az által, ha a katonai oktatás egyesítették a népnöveléssel.

Azt kívánja, hogy hadseregünk oly módon szerveztessék, hogy kormányunk a hadügyminiszternek parancsolhasson minden tekintetben, s kit szükség esetén felelősségre is lehessen vonni! Mivel pedig ezt a kormány kilitásba nem helyezi, ellene szavaz a jelen tjavaslatnak és pártolja Ugron javaslatát.

Elnök: Meg vagyok győződve, hogy sokan vannak a képviselőházban, a kik volt képviselőtársunknak, ki mindig köztisztvisletben s szeretetben részesült, boldogult Bónis Sámuelnek a végtisztvisletet megadni kívánják (Helyeslés) és a ma délután 3 órára kitűzött gyászszertartásban résztvenni kívánnak. (Helyeslés.) Ennélfogva a t. ház engedelmével az ülést bezárom.

Ülés vége 1 órakor.

A KOLOZSVARI IPARKAMARA jelentéséből.

(Folytatás.)

Férek és fémárak előállítása.

Lámpákát teljesen felszerelve nálunk egy bádgos sem készít; van azonban egy pár, a ki nem csak felülről, nagyobbbrészt Bécstől érkező készítményt nagy mértékben árusítja el, hanem annak egyes részeit, mint állványait sat., valamint a javításokat kielégítő ügyességgel végzi; szoval alkalmazkodnak a helyzet-szűlte viszonyokhoz. A régebben nagyon elterjedt gyertyatartók készítése, a fagygyertya használatának csökkenésével rendkívül megapadt.

A lakatos iparra nézve, az előbbivel ellentétben, annál szomorubb, a mit jelezhetünk. Ez iparág, a mely nálunk még 74 képviselőt számlál, merőben elesett. Készítményeik csaknem mindenikét a gyárárt vette ki kezükből. A zár,

lakat, ablak-, ajtóvasalások a gyárakból özönnel oly árban jönnek, a melylyel a kézmunka rem versenyezhet; sőt ma már a rácszatok öntvény utján olcsóbban s izletsebben szerzetnek be, mint a hogy kézi munkával előállíthatók volnának. Ily viszonyok közt a lakatosok tevékenysége inkább csak javításokra s a készen vett munkák fölszégzésére szorítkozik, noha e tekintetben is az asztalosokban hatalmas versenyárakra találnak, a kik a kész zárt, sarkot sat. a boltból megvevők s maguk fel is szegzik. Ez általános munka hiány közt alig képes néhány „régebbi mester magát valahogy fenntartani s az új nemzedéknek nagyon kevés alkalma nyílik magát kimivelni. Annál több érdeme van kolozsvári lakatos Veres Dánielnek, a ki a közlebbi kiállításokon nem csak dícsősséggel állta ki a versenyt, hanem a párisi kiállításra küldött s szabadelommal is ellátott kulcsával, a mely a pénzszekrényeknél eddig alkalmazásban levő két rendszert egy kombinációba hozta, méltó ejismerést nyert ki. Ő és még egy másik (Seaman József) pótolja nálunk a géplakatos hiányát, a mennyiben ilyenre nálunk szükség van.

A kovácsok száma az egész kerületben 364. Ebből természetesen több mint fele falusi és ugynevezett cigánykovács. Ez iparág a székér-és kocsikészítés kiegészítő részét képezi, önálló parozikket keveset hoz a piacra. Szerkovácsunk csak egy van s ennek is alig akad munkája, épen azon okból, mint a lakatosoknak, noha a naponként mindinkább elterjedő gazdasági gépek és eszközök javításánál az értelmes munkára szükség volna. A kovácsok üzlete, a mint említők, szorosan összefüggvén a kocsigyártással, miután a rossz idők, a luxus adó s a más helyekről szállított kész áruk rendkívül nyomasztólag hatottak, keresetük is nagyon csökkent, a minek az iparág feloldására is azon rossz hatása van, hogy mindinkább kevesebb azon mesterek száma, s a kocsisok is főnyüzési szerekhez szükséges szőp és biztos munkához értenek s így a tanoncok és a segédek gyakorlati képzése akadályosva van. Segéd elég van a rendesen előforduló munkához, csak a mikor a kerekese több munkát adnak, a mi aratás táján szokott történni, van némi fennakadás. — A kovácsok egy másik munkásságát a lovasaláson kívül a patkókészítés képezi, a melyre a kereskedőktől kapnak megbízást s anyagot; állíthatni, hogy az itt használatba jövő lopátkók ¾ részét ők készítik, miután olcsóbb s jobb, mint a felső magyarországi készítmény.

Az ugynevezett cigánykovácsok készítenek sarlót, fejszét, ekvasat s övök a csizmapatkó s annak felferése birodalma; a szegkésztéstől már elverte őket a gyárak olcsó készítménye; a fejszét, furót sat. eddig is csak kis mértékben készítették, de az általuk készített sarlónálunk kelendő cikk volt s most az angol gyártmány kezdé ezt is mind inkább kiszorítani. A cigánykovácsok szokták végezni még az üstfoltzást. A drótozás nálunk is a magyar felvidék drótos tótjainak képezi kizárólagos, elég sovány munkakörét.

A késművesekből 10 önálló iparos tesz még tanuságot arról, hogy egykor ez iparág is létezett nálunk, a mely ma merőben kihalóban van, pedig a német s angol gyártmányok elterjedése előtt sőt még az ötvenes években is keresettek voltak az általuk előállított házi és kerti kések, különösen a kacsok. Most is inkább csak az tartja fenn ez iparágat, hogy ősi alakban előállított készítményeikhez a nép még most is ragaszkodik s a heti és országos vásárokon előszeretettel keresi fel. E tekintetben is versenytársakra találnak a cigánykovácsokban, a kik hasonlóan készítik a konyha-és más késeket s ép ugy vásárokat vizik.

Kardcsináló s kamarakerületben évtizedek óta csak egy volt, Fénykora 1848—49-ben lehanyatlott. Egy és két tanonccal javítások, sebbészi és kerti eszközök képezik munkakörét.

E rovatba tartoznak még a kőszőrülés, a melytől önállóan e kerületben 7 egyén folytat, nagyon szerény munkássággal.

d) Más fémárak gyártása.

Ha a megelőzőtt rovatban legalább szám- szerűleg sok tekintetben jelentékeny képviselővel bíró iparágat sorolunk fel, e rovat alatt mind az iparosok száma, mind munkássága iránt csak keveset jelenthetünk. Rézművésznél van 21, a kik a szeszgyárak körül vannak nagyobbára elfoglalva, a mint hogy e gyárak szaporodása vagy apadása képezi lét-feltételeket; részöntő van 5; munkásságok mind szűkebb körre, jobbára csak javításokra szorul, mert a kész művek gyárilag kevesebbe kerülnek, de másfelől a vas, főleg mióta kezdik azt a rozadásodástól megóvó nikkellel bevonni, a réznek hatalmas versenytársává lőn.

Hasonlót mondhatunk az ón- és cinkművekről, a melyek iparosaiól kerületünkben a képviselőt is maholnap kihal. A pörhűk öngombja képezi készítményeik nagyobb részét, a mig az ezt mindinkább háttérbe szorító divat s az olcsóbb gyári készítmények kezükből kivették.

Harangöntők évtizedek óta kettő volt s egyik ezek közül is visszavonulván, az üzlet kevésse jövedelmező állapota e számát aligha fogja emelni, annyival kevésbé, mert egy pesti cég kolozsvári raktárában erős versenytársra talált a kúta javításánál, a mely ez üzlet egyik kiváló jövedelmi forrását képezi.

e) Érmek, arany- és ezüst művek gyártása.

Arany- és ezüstműveink méltán panaszkodhatnak az üzlet pangása ellen, mert mind a népek a szükségesre is szűken jut, az oly cikkekre, mint az arany- és ezüstműves-iptartmőkei, nem is igen gondolhat. Ez iparágban a közel multban csak két fénykora volt, a hatvanas évek kezdetén, a mikor az országosan lábrakapott magyar viselet az antik gombok, boglárók, mantekőzők s hasonló cikkeket készítését tette szükségessé, a melyek előállításával kizárólag a mi iparosaink foglalkoztak, — később a vasut építése, a mely a vállalkozók s munkások kezébe annyi pénzt juttatott, hogy a feleslegetől az ily cikkekre is bőven telt. Mind a két ok csak átmeneti természetű lévén, elmúlt a nékül, hogy ismétléséhez remény is lenne. Azóta a hanyatlás folyamatos, és a mult évi jobb termésnek sem volt kedvező hatása. Az itteni arany- és ezüstművesek általánban kevés új cikk előállításával foglalkoznak, noha egy részénél a kellő képesség az izlésebb munkához sem hiányzik; de annak felmunkatásához hiányzik az alkalom. A javítások, átalakítások kívül még az ezüst kanalak s gyűrűk előállítását maradt számukra; a más cikkeket ők is készen veszik s kereskednek vele mint más ékszerész, A kővesgyűrűt, láncot s pikkelyes fűbevalókat Budapestről kapják, a hol ezek készítői csin és olcsóság tekintetében a bécsek fölé kerekedtek; Bécstől inkább a divatosabb karperecek, fűbevalók, broche-ok, szoval ékköves munkák jönnek. Külföldről csak a 14 karatos könnyű munkákat kapják.

Arra nincs is kilitás, hogy vidéki aranyműveseink Béc és a nagyobb városok ékszeriparával versenyezhesse, mert ez iparcikket is a munkafelosztás, a gyári előállítás, szoval a tömeges termelés a kéziipar kezéből kiragadta. Az iparosok egy része az erdélyi városok látogatásával is igyekszik jobbízletet csinálni, azonban mind kevesebb eredménnyel. Legtöbb kelendőség mutatkozik még a bányavárosok népésél, ahol a nemes fémárak iránt nagyobb az előszeret — és néha a vásárlási képesség is meg van. Ezen kívül még a kihalásitások, a keresztelesek szerzik a legtöbb alkalmat az eladásra. Különös, hogy az ezüst ágjátőnak megszűnése is csökkentőleg hatott e cikkekre. A közép kivált, az ezüst tárgyakat már kevésbé tartják értékesnek s lezállott áruk mellett is mellőzi.

(Foly. köv.)

A törvényhatóságokból.

Deés, 1879. nov. 24.

Szolnok-Doboka megye törvényhatósága mult szombaton f. hó 22-án rendkívüli és e mellett rövid közgyűlést tartott, mely már a déli órákban véget ért. Elnökölt br. Bánffy főispán. A tárgysorozat felolvasása után olvastattak a közigazgatási bizottságnak jelentése, mely szerint a közigazgatási bizottságból törvényszerűleg kilépő 5 tag helye választás után betöltendő lesz: A titkos választás azonnal elrendeltetett, a szavazatok bevezetésével Hrobonyi Pál, Stetin Gerő és Leményi János bizattak meg. E bizottság melékterembe vonulva 12 óráig a jelenlevő bizottsági tagoktól a szavazatlaponkat beszédte s jelentését még a gyűlés folyama alatt megtévén az eredmény kibírdettett, Bukros Lajos, Krémar Samu és Montján Ágoston eddigi közigazgatási bizottsági tagok, továbbá Torma Miklós és Gajzágó Ferencz új akuisitók, Esztégár László és Mánú Gábor eddigi közigazgatási bizottsági tagok helyett főispán ur ö méltósága által megválasztotatul jelentettek ki. Olvastatván továbbá az alispán jelentése, hogy elhalasztások folytán e megye a kápmonostori, szurdok kápolnoki szamosújvári és bethleni választókerületekben 1—1 s a rohiiban 2 bizottsági tagsági hely ürülvén meg, új választások után pótolandók: A választások f. é. december 21-re tűzettek, választási elnököktől pedig Roth Ábrahám, Sovra János, Csizér Mihály, Tuicsa Manó és Vályi Elek küldettek ki. — A megyeház levéltárában felhalmozódott iratok elrendelt kielejtése miben állásáról tétetvén jelentés, elhatározottatott, hogy az absolut korzakbeli német irományok minden további regisralás nélkül a levéltárból távolítottassanak el, mivel azonban semmi értékes iromány nem foglaltatik e a mi iránt érdekel viseltethetünk is ama szomorú emlékü időből csak keserűségeket okoznának, osetleg árveroztessenek el, 1861—67-beliek pedig átvizsgáltatván, a kidobandók lajstromba vezetessenek és csak is a közgyűlés és illetve a helygymeniszter jóváhagyása után semmisítenessenek meg. Ezek szerint megisztul levéltárunk egy csomó lim lomtól és haszontalan papírhalmaztól.

Önként értetődik, hogy 1848 előtti történelmi fontossággal bíró tisztségi iratok érintetlenül hagyatnak.

A legtöbb adófizető (virilis) megyebizottsági tagok 1880-ra összeállított névlijstroma olvastatván, a 221 bizottsági tag igazolt gyanút enuntálva lett. Első virilistánk gr. Kornizs Viktor 1804 fnt 16 kr, a 211-dik vagyis az utolsó pedig Keceli Ferencz 86 forint 84 krajczár adval.

Előadottat a közigazgatási bizottságnak a

Deesen felüli szamosi malomgátak megvizsgálásáról szerkesztett jegyzőkönyv és műszaki munkálatok, melyekből kitűnik, hogy a malomgátak mindenike szabályellenesen építetvén, a partszomszédok kárára és a szabadtutajozás hátrahagyására kényszerítve: ezeknek 3 év leforgása alatt eltávolítása határozatilag kimondatott, a gátok megvizsgálásából támadt bizottsági költségnek az állampénztárból leendő kiutazásait illetően a közlekedési miniszter ur olyképen határozatot megkérendőül, hogy ha e kérésüket teljesíteni hajlandó nem volna; a megye alispánja e költségnek az illető malomgát tulajdonosoktól leendő behajtására felhatalmaztatik.

A kis-dabreczeni körjegyzőséghez tartozó községek jegyzői iródájának s illetőleg a körjegyzői székhelynek Kis Dabreczbe történt elhelyezése iránt kiadott alispáni intézkedés jóváhagyott Némely malomépítési, parterdítési és vízlecsapolás iránti folyamodásoknak első fokú elintézés után az elintézendő tárgyak kimegyelintézésénél: főispán ur ó méltósága a gyűlést eltolattatta.

r. l.

Irodalom és művészet.

— Protestáns egyház történelem Gr. Lónyay Menyhért tegnapielőtti d. e. 11 órára értekezletre hívta egybe a protestáns történetírás értekezletre, hogy tanácskozási tartásnak a protestáns egyház történetének megírása ügyében. Az értekezletre megjelentek Salágyi Sándor, Thaly Kálmán, Zlinski Mihály, br. Nyári Albert, Deák Farkas, Haas Lajos, Jakab Elek, dr. Kiss Áron, Molnár Aladár s még számosan mások. Lónyay megnyitva a gyűlést, hosszabb beszédben fejtegette a célt, mely végett egybehívták, s hogy a protestáns egyház történetének megírása immár mily kívánatos és szükséges. Kovács Albert mint protestáns egyház által kiküldött ötös bizottság elnöke jelentést tett a bizottság működéséről. Eddig két pályázat volt hirdetve prot. egyháztörténelemre, de eredménytelenül. A magán munkálkodás szintén nem mutat fel valami nagy sikert s ezért kívánatos volt nem a szakfíratokat egybeírni. A munka óriási. — Még a Jagellók korában kell megkezdni a kutatást. A XVII. századból kell monographia volna szükséges, mely a vallás és történelem korszakait tárgyalja. Kívánatos volna az erdélyi püspök hatáskörét bővebben ismerni, a közszintű a József császár alatti viszonyokat, a közoktatás történetét s egyházi statisztikát. Persze mindehez hosszú levéltári kutatás szükséges. A múlt megjelenése a protestáns teológiai könyvtár által biztosítva van és a protestáns egyház is kész minden módon e célt támogatni. — A gyűlés jelenlévő tagjai rövid eszmecsere után kimondták, hogy a prot. egyház történetének megírása igen kívánatos és szükséges, mivel az iskolákban használt könyvek is föltétlenül hiányosak. Szilágyi felel, hogy Révész e tárgyról irt értekezésében egy történelmi társulat alakítását tartja kívánatosnak, mely azután regestákat adhatna ki. Részéről szinte pártolja e nézetet s kívánatosnak tartaná e célból a társulat alakulását, melynek tekintve feladatát s a sok átkutatatlan levéltárakat s feldolgozatlan anyagot, nagy munkásságot fejtethet ki együttesen, mint mely sok homályban levő eseményre vetne fényt. Molnár Aladár kérdést tesz az iránt, hogy a könyvtárak és levéltárak hosszas átkutatása, az utazások stb. miként fedeztetnek. Nézetét szerint a könnyebbítés szempontjából célszerű volna az országot kutatások végett is két részre osztani, melyben a titkársági feladatokat és Erdélyt Révészre, a másik részét az országnak pedig Pulszky Ferenczre kelene bízni, minthogy most nem csak egyedül a protestáns egyház története, de az evang. és az unitárius egyházak története is meg lesz irandó. Deák Farkas a prot. egyház történelmi társulat megalakítását tartja kívánatosnak. Ezután még többen szólnak a tárgyhöz s az értekezlet kívánatosnak tartja ily társulat alakulását, ugyancsak a regesták kiadását, valamint egyes nevezetes mozzanatok, események, egyházi szempontból irt művek készítését, melyek p. o. minden évben bizonyos számban volnának kiadhatók stb. Végül a további teendők meghatározása végett kilencz tagu bizottság küldetett ki.

Lapszemle.

A „Hon“ szerint Oroszország céljai és magatartásáról nevezetes hírek érkeznek; olyan hírek, melyek ha valószínűk — s a források, melyekből származnak, a viszonyok és körülmények, melyek között származnak, bizonyos mértékig valószínűvé teszik a valószínűséget. — ismét Andrassy politikájának agnak igazolást. Arról van szó, hogy a czár belátja, miszerint az eddigi expansiv orosz politika előbb-utóbb tönkre kell hogy jöjjön Oroszországot, egyfelől kimerítvén azt anyagilag teljesen, másfelől aláásván társadalmilag a mélyig, a fölléggő elemeknek fölszínre vetése által s végül megfosztván és teljesen elszigetelvén azt minden lehetséges szövetségtől: elhatározza, hogy szakít az eddigi muszka politika irányával; ősszébb buzza magát, békés utra tér, felhagy ama törekvések istápolásával, melyek előrelépésévé tették Muszkaországának e két hatal-

mas szomszéd birodalmat: Németországot s Ausztria-Magyarországot. De mert kiválóan az orosz trón örökös a egise alatt látszik végbenemni, ez az új fordulat: Oroszország — eddig — agresszív politikájának a nyugat-európai hatalmak érdekeihez való alkalmazkodásának megkísérlése, — nem vagyunk oly optimisták, hogy azt várjuk, miszerint az északi medre „über die Nacht“ átváltozik ártatlan bárányvá s teljesen meg fogja tagadni magát, természetét, mely erőszakos ragadozásra és vérengzésre látszik hivatva lenni.

Az „Ellenőr“ szerint Oroszországban forr valami. Nagy változások vannak készülöben. Változni fog „első sorban a kancellár, változni fognak a nagykövetek. Gorcsakov megy. Halyley Valujev jó. Beszólnék arról is, hogy a czár alkotmányt ad Oroszországnak. Ezen kiállítás helyezett eseményekkel szemben a diplomácia komoly képet csinált A félhivatalos levelezők egy új korszak megnyitja gyanánt fogják átváltozni azokat. Pedig hát mindez csak áltatás, komédia. Gorcsakov nem megy el, Valujev nem lesz külügyminiszter. Az orosz alkotmány legendája legenda marad. Elhisszük, hogy Gorcsakov kancellári címének megtartása mellett, az előtérből visszalép, s Valujev címzetes külügyminiszter gyanánt fog szerepelni. Ámde azért az intéző Gorcsakov marad, Valujev csak a végrehajtó kéz lesz. Ez és semmi több az orosz kancellárvárság jelentősége. Amíg a czárismus áll, kormányozzon bár önkényesen, Gorcsakovval, Valujevvel, [vagy látszólagos alkotmányossággal, egy paraszt-parlamenttel, addig nem lesz rendszerváltozás. Addig Oroszország mindig fenyegetni fogja a békét, addig mindig ki fogja nyújtani kezét Kelet birtokért. Addig részen kell állnia Ausztria-Magyarországnak.

A „Pesti Napló“ kérdi: mi az, mi egy nemzetnél a vagyonról is becsesebb? A szellemi tőke. Művészeink már vannak, de művészetünk még pályába hever, s ez azért van, mert népünkben a művészeti kultúra még hiányzik. most van ideje, hogy azt kiképezzük, azaz beleneveljük. Iparkodjunk előrejutni. A nemzeti közöny valószínűs büntetést követ el önmaga ellen ezen a téren. Mit szoltunk volna, ha [Vörösmarty németül írja verseit, ha Petőfi kívándorol Párisba s franciaia költővé lesz, ha Arany angolul adja ki balladáját, hogy nagyobb közönségük legyen s megértessenek? Így tőnek Lenau és Pyrrk.

Hát nem így voltunk a zenével sokáig s nem így vagyunk még ma is? Liszt nem kívándorolt és Doppler és Joachim és Richter és mások, mert ugyan mit csináltak volna idehaza? Munkás, Zichy, Ebner Párisban vannak, Beaczur, Wagner, Lietzmayr Münchenben tanítanak, Mészöly is Párisba készül, Soldatis Romában fest, többen Bécsben telepedtek le: itthon nem maradhat meg más, mint ki elég szerencsés egy kis kusztoszi vagy rajztanári állomást kaphatni, vagy kinek sikerül mint arcképfestő bizonyos híre tenni szert. Felvetjük a kérdést, de hogy e bajon segíteni mint lehetne, a kérdésre más alkalommal felelünk.

NAPI HIREK

Kolozsvár, 1879. nov. 26.

A m. kir. igazságügyminiszter Wohlmann József szentgotthárdi kir. járásbírósi díjnyokot, a décsi kir. törvényszékhez segédteljesítőkönnyvezetővé nevezte ki.

A vallás- és közoktatásügy m. kir. miniszter Bedő Dénes és Wegler Gyulát, székeskeresztúri állami tanító képződei ideiglenes tanárokat, állomásaikban véglegesen megerősítette.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter báró Kemény Elek, Farkas, Borcsa, Lungsora, Kapes, Gyalakuta, Branyicska, Boó, Tirnava és Tirnavia Hunyadmegyébe kebelezett községek ideiglenes iskolafelügyelőit ebbe li tisztségétől saját-kérelmére ezennel felmentvén, kérdéses községek számára az 1876. évi 29. t.-cz. 3. §-ában nyírt felhatalmazáshoz képest, ifj. b. Józsa Lajost ideiglenes iskolafelügyelővé nevezte ki.

— Gr. Eszterházy Kálmánt, Kolozsvár és Kolozs megye közszerepében álló főispánját megrendítő családi gyász sújtotta: kedves leánya Paulina a napokban Bécsben, ahol a comtesse egyik nővérével együtt nevelésben volt, hirtelen elhunyt. Amely váratlanul sújtotta a csapás az épen Budapesten időző atyát, épen oly általános és őszinte részvételt fogadja e gyászhiert város- és országszerte a derék grófi család minden tisztelője. Legyen a közrészvét a család gyászának enyhe balszáma!

— A vasárnapi városi képviselő választásoknak volt egy furcsa utjátéka is, melyet különöségénél fogva nem bagyhatunk említés nélkül. A III. választó kerületben ugyanis Szabó Károly egyetemi tanár és kitűnő történelmíróként szintén megválasztatott. Másnap a választási elnök előtt megjelenik egy hasonló nevű obscurus egyéniség, mesterségére nézve bírósági végrehajtó. „Uram! — így szól a rettenetes férfi, — ön a választási eredmény kihirdetésénél falsificált: a megválasztott Szabó Károly nem az egyetemi tanár, hanem én vagyok.“ Hiában replikázott erre a választási elnök azzal, hogy hát a képviselői testületből Sz. K. az egyetemi tanár lépett ki s hogy a választói értekezlet is ezt a Sz. Károlyt, és nem a végrehajtó urat jelölte ki. A törvény borzasztó őre nem engedte magát kapacitálni,

hanem e szavakkal: „Uram! a birtok hatalom; nekem pedig 13 házam van, míg az ön által megválasztottnak ennuiciát egyetemi tanárnak talán egy sincs. Ön a választás ellen a miniszteriumig recurrálok“, rettenetes haraggal elrohant. Ime, milyen hallatlanul óriási hatalommá emelkedhet még egy bírósági végrehajtó is, ha — 13 háza van!

— Meghívás. A kolozs megyei tank. tanító-testület központi választmánya f. hó 29-én szombaton d. u. 5 órakor szokott helyiségében reudes ülést tart, miről tisztelettel értesíti a tagokat a tükör. Kolozsvár, 1879. nov. 24-én.

— A finánczok egyenruhájában legközelebb fontos változás történik. A mostani kanász kalapot fölszerelik csákóval, a melynek alakja egyenlő lesz a honvédekével, Színe sötétzöld fedele fénybőr, mint szemernyője és állszija is. A csákó homlokzatán a magyar címer lesz fehér fémblől; tetején nemzeti színű fémblől készített róza, a közepén a magyar címerrel, fog alkalmaztatni. A szállító még nem ismeretes, bár a kormány már kiadta a munkát.

— Necrolog. Magyar kir. vesztegintézet i igazgató: Reich Albert a maga, s neje Bartók Károlyné, az elhunytak nővére: Irma; nagyszülei Bartók Lukács és neje: Teréz s leányuk Matild, ugy szintén minden távollévő vérrokonok nevében vérző szívénél fájdalom hangján tudatja az ártatlan gyermeki szeretet példányképeinek, gyöngéd nővéreinek, őszinte tisztelt unokáinak, hű rokon és nemes keblő honleányának Reich Adélnak jelen hó 21-ikén, éjféli fél 1 órakor virágzó kora 16-ik évében, alig két havi betegeskedés után, hevenyen és rohamosan fellépett alhártyás veselő — Brightkór — következtében Sémézón történt csendes elhunytát.

— „Előkelő vendégek.“ Az orosz sajtóviszonyokat jellemzi az a tény, hogy az orosz trónörökös pár berlini utjáról az orosz lapok csak annyit mertek közölni, hogy „előkelő vendégek“ érkeztek Berlinbe.

— Bem apó ágya. Pojána-Rekiczei erdőhátsági faluban, egy odaváló birtokosnál látható azon ágy, melyben Bem apó 49-ki menekülése alkalmával egy éjt töltött. Az ágy következő felirattal van ellátva: „Ezen ágyban aludt Bem tábornok 1849-ki menekülése alkalmával.“

— A románai gyorsvonatu összeköttetés. Mint Teleszky István orsz. képviselő a Nagyváradban közli, Romániával a gyorsvonatu összeköttetés a jövő tavasszal megnyitattik és Nagyváradon át. Szó van arról, hogy Aradon át egy második ily összeköttetés is létesüljön.

— Megint egy uszorást fogott el az államigazgatás megkérésére a bécsi rendőrség, a ki főképp fiatal tisztokra, kadekre vetette volt ki bálóját. Slezingernek hívják. Az elfogatása indokul család van felhozva A könyveit is elkozták, melyekből kitűnik, hogy Slezinger ur az uniformis mellett még különös előszeretettel kultiválta a művészetet is, a mennyiben a megszorult színészek mindig segített — 120—200 perzent mellett.

— Egy állatszeliidítő vége. Berlinben néhány nap előtt egy Rice nevű állatszeliidítő mutogatta magát. Productió közben az egyik vadállat megharapta Ricet, ki ennek következtében öt napig tartó iszonyu kínok után e hó 20-ikán meghalt.

— Miss Lurlin, a híres vizikirálynő, kinek bámulatrakelt productióiban csak nemrég gyönyörködött a fővárosi közönség, mint Münchenből sürgönyzik, tegnapielőtti öt mutatványai közepette megfulladt.

— Egy hamburgi dynamitrobbanásról a következőket jelentik: E hó 20-án estig 12 halottat találtak meg. Valamennyi holttest felismertett részint egyes ruhadarabok, részint apró ékszerek, melyek főleg a gyermekeken voltak, kik valami születésnap dunnepülésre akartak menni. Két nő holttestét konstalták, hogy azok ugy fulladtak meg. A kár 110.000 márkára megy, mely tulajdonosai, kinek helyiségben a robbanás történt, letartóztatlak.

UTOLSÓ HIREK.

Berlin, nov. 24. Az osztrák-magyar és német képviselők közt sem a legutóbb kedvezményt biztosító eddigi szerződés meghosszabbítása, se pedig egy a jövő évben köendő tarifaszerződés alapvonalai iránt maig se jött meg egyértelműség létre, jöllehet beható értekezletek folytatattak egy esetleges tarifaszerződés elveire és részleteire nevezve, mely értekezletek eredménye valószínűleg csak később fog újabb tárgyalások alapján szolgálni.

Jelenleg a vasuti tarifák fontos kérdése vétett tanácskozás tárgyát, mely alkalommal a német képviselők részéről ismételve utalás történt arra, hogy maguk az osztrák-magyar pályák tarifái sokkal magasabbak ama tételeknél, melyeket Ausztria-Magyarország jelenleg Németországtól követel. Kezde meg Ausztria-Magyarország a vasuti tarifák mérséklését saját államaiban. A tárgyalások oda irányulnak, hogy a vasuti tarifákra nézve már 1880. január 1-ig megállapodás jöjjön létre. (B. C.)

Madrid, nov. 23. A király elrendelte, hogy Krisztina főhercegnő szobái közt El-Pardóban és az övéi közt a királyi várban telephoni összeköttetés állítsassék fel.

A király és az aszturiai hercegnő Eugénia ex-császárné a pályaudvarban fogadták, s ők voltak az „első, kik vele anyjának halálát közölték.

Bécs, nov. 24 Pálffy Antal herceg ma meghalt.

Távirati tudósítás
a budapesti árutőzsde hivatalos árjegyzetéről nov. 25-ről.

Gabona	Faj	Ára 100 kg. tól	
		frt/kr	frt/kr
Buza	bánsági tiszavideki	14	14 35
	pestvidéki	13 40	14 50
	fehérturkai	13 90	14 50
	bácskai	14 35	14 60
Rozs	magyar	10	10 20
Árpa	takarmány	7 20	7 60
	malta	7 90	10 50
Zab	magyar	7 30	7 60
Tengeri	bánsági	7 80	7 85
	másnemű	7 70	7 75
Repeze	káposzta	—	—
Köles	bánsági	—	—
	magyar	7 75	8
Szórány (Usance)	buza tavaszra szállítandó	14 90	16 10
	Szept.—Oktre szállítan.	—	—
	tavaszra szállítandó	—	—
	Májusra—junia szállít.	8 85	8 45
Repeze	káposzta Aug. Szept. száll.	—	—
Szesz (ny.)	bánsági Jul. Aug. szállít.	—	—
	100 liter százalékként.	34 1/2	35 1/2

HIVATALOS ÁRFOLYAMOK

a budapesti áru- és érték-tőzsdén 1879. november 25.

Magyar aranyjárdék	94.80
Magyar vasuti kölcsön	113.25
Magyar kol. vas. államköt., I. kibocsátás	74.—
Magyar kol. vas. államköt., II. kibocsátás	85.25
Magyar kol. vasuti államköt., 1876. évi	76.75
Magyar nyermény-sorsjegy-kölcsön	106.75
Magyar szőlődezsna váltásági kötvény	88.50
Magyar földterhermentési kötvény	88.50
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	86.25
Temes-bánati földterhermentesítési kötvény	87.50
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	84.75
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	84.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	68.40
Osztrák járadék ezüstben	70.75
Osztrák járadék aranyban	80.25
1860-iki államsorsjegyek	128.—
Osztrák-magyar bankrészevény	840.—
Osztrák hitelintézet-részevény	255.25
Magyar hitelbank-részevény	272.80
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.54
20 frankos arany	8.30
Német birodalmi márka	57.60
London (3 havi váltókért)	116.50

Eredeti vigjáték DÖCZI LAJOSTÓL.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 51-ik szám.
Kolozsvárt, szerdán, 1879. nov. 26.

A csók.

3 felvonásban. Rendező: Bakodi.
Felelős szerkesztés és kiadó tulajdonos:
Békésy Károly.

Nyilttér. Értéstités a t. biztosító közönséghez

a lakházak és gazdasági épületek hat évre szóló biztosításáról az ingyen év előzetes élveztével.

Budapest, nov. hó 1879.

A t. biztosító közönség ősfőleg t. feleink, a kiknek rokonszerve és bizodalma emelte társaságunkat, több egyéb tényező hozzájárulásával, jelen állására, nem fogják ültünk megtagadni annak elismerését, hogy társaságunk mindig szilárdan megmaradt azon alapon, melyre fektetés ültetés, és hogy elveire hű maradt a nyomában keletkezett versenytársaságoknak az eljárástól nagyon eltérő kísérletei közt is.

Ez elveit azon rendkívüli eredmény igazolta és jutalmazta meg, hogy már a jelen 1879-ik év végéig társaságunk **3.000.000 forint** alap-tőkéje készpénzben teljesen ki van egészítve, tartalékalapja pedig **1.000.000 forint** emelkedett, és hogy mire, mint bátran állíthatjuk, a versenytársaságok egyike sem képes, a károk fedezésére szolgáló díjtartalékokat, társaságunk, vagyoni állásánál fogva a jelen év végével oly nagy összegben vetheti át a jövő évi számla javára, hogy ennek folytán ezennel előre láthatólag mindig abból fedeztetethetnek a következő éven át előforduló károk.

Ez eredmény elérésére törekedett mindenek felett társaságunk, mert meg volt győződve, hogy

a hazai biztosítási ügy érdekének általában és különösen t. felei érdekének az által tessz kiváló szolgálatot, ha az üzlet nyereseméből oly erős alapokat, tartalékokat alkot, kik minden esetösségre megnyugtatót. mert kellő biztosítékot, nyujtanak, s a mily teljesen beüsitett nagy alaptőke és tartalékokkal csak a legkiválóbb külföldi társaságok bírnak.

Azonban t. biztosító közönség és különösen t. feleink azt is bizonyíthatják, hogy míg mi egy részről ily módon igyekeztünk magyarni, igazolni, viszonzni a bizalmat, addig más részről társaságunk fejlődésének, erősödésének arányában s üzleti viszonyaihoz képest, szem előtt tartva a biztosító felek s a társaság közt létező érdekösségét is, mindenkor kész is volt t. feleinknek újabb előnyöket és kedvezményeket nyujtani, mit, többek közt, az által tanusított, hogy életbiztosítási feleink ez osztály nyereseményének felérésében, jégszótálybeli feleink pedig ez osztály nyereseménye egy ötödében részesítettnek.

Ez a mi eljárásunk vezérelve most is; és ennél fogva, midőn oda jutottunk, hogy teljesen befizetett alaptőkével és teljes tartalékokkal folytathatjuk az üzletet, társaságunk örömmel fogatosítja az ily eredmény esetére rég kitűzt szándékát s ezennel a tűzosztályban is újabb kedvezményben kívánja részesíteni biztosító feleit.

Elhatároztuk ugyanis, s e felől kívánjuk ezennel a biztosító közönséget értesíteni, hogy a lakházak és a gazdasági épületek biztosítása nálunk ezennel azon kedvezményben részesíttessék, hogy t. i. ha a háztulajdonos vagy a földbirtokos kötelezi magát az ily épületek hat egymásután következő éven át való biztosítására, társaságunk a szokásos ingyen évűl az első évet adja, ugy, hogy a biztosító fél az ingyen év előzetes élveztése után a második évtől kezdve tartozik csak a díjakat fizetni.

Hisszük, ez intézkedésünk előnye teljes méltánylásra fog találni a birtokos közönségnél mindenkor, de főleg a jelen évben s a közel időben, midőn a jelen sanyarú év hatása még érezhető lesz, s midőn a gazda körül oly szűk a pénz. Ez intézkedésünk ugyanis még az ily szorult viszonyok közt is lehetséges, könnyűvé teszi részére a hosszabb időre való biztosítást. És ez előny annál nagyobb, minél tetemesebb az évi díj saanak a jelen vagy a jövő évben való előzetes megfizetése minél nehezebben esnek a jelen év gazdasági viszonyai által sújtott gazdának. De az előzetes ingyen év hasznát érezni fogják azon feleink is, kik hosszabb időre levén már biztosítva, ez érvényben levő biztosításuknál ingyen évűl az utolsó évet élvezik, mert ezen biztosításuk megújítása által egymást követő két ingyen évet fognak e feleink élvezni, u. m. a mostani biztosítás utolsó (ingyen) évét, s a megújításnál a 6 évi biztosítás első s így előzetesen élvezendő ingyen évét.

Midőn ez újabb kedvezményről kívánjuk a t. biztosító közönséget ezennel értesíteni, nem tartozunk azon meggyőződésnek kifejezésétől, hogy a t. biztosító közönség, a mint ez intézkedésükben készségünk nek, ugy az ingyen év előzetes élveztetének kedvezményében iránta kifejezett bizodalom uknak jelét fogja felismerni.

Értesítvén még a t. biztosító közönséget a felől, hogy úgyneveink, da magunk is szívesen szolgálunk mindennek felvilágosítással, tisztelettel maradunk

az Első magyar általános biztosító társaság.
Harkányi. Léva y.

MEGJELENT

és Stein János erd. muzeum-egyleti könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

ERDÉLYI NAGYOBB KÉPES NAPTÁR

1880-ik székő évre.
TIZEDIK ÉVFOLYAM.

Hiteles tiszti czimtárral ellátva.

Ára 60 kr, postán küldve 65 kr, hogy ha a pénz postautalványba beküldetik.

A dus tartalom naptárrészen kívül a tiszti czimtár tartalma következő: A felelős m. k. kormány, m. k. állami számvevőszék, m. k. curia, m.-vásárhelyi kir. itélő tábla, a királyhágon innenj kir. törvényszékek és járásbíróságok, m. k. bányaigazgatóság és m. k. jószágigazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság az alant adó vá-m- és illetékiszabási hivatalokkal, az erdélyi m. kir. postaigazgatósági kerület postahivatalai és postamestereivel, a kolozsvári m. k. táviradi kerület fő- és mellék állomásai, m. k. katasteri és m. k. építészeti hivatalok, m. k. közjegyzők, ügyvédi kamarák, a királyhágon innen meggyék, szabad királyi és mezővárosok közigazgatási tiszti czimtára, a kolozsvári m. k. tudomány-egyetem, kolozsmostori gazdasági tanintézet, a Kolozsvárt létező gyógyintézetek, orvosok, sebészek és gyógyszerészek, valamint a kolozsvári ügyvédi kamara helyt lakó tagjainak névsora. Befejezésül a „Kolozsvári Kalauz“ közli a helyt létező tudományos intézetek, hatóságok, olvasó és tórsalgó egyletek, pénzintézetek helyiségeit megnevezve.

Pályázat.

Alólt m. kir. adófelügyelői több 2 ft, 2 ft 50 kr. és 3 ft. napidíjjal, működésük tartamára javadalmazottak állomás lévén betöltendő, felhívtnak mindazok, kik ily állást elnyerni kívánnak, hogy eziránti kérésüket — mely oly hatóságai bizonyítvánnyal felszerelve legyen, melyből kitűnjék, hogy mint leszállók már több községben működtek és munkálatuk helyesnek ismeretett el, — **jövő hó 15-ig** hozzám nyújtsák be.

Kolozsvárt, 1879. november hó 15-én.

Kir. adófelügyelő: GENCSE ISTVÁN.

Sz. 4457. — 1879.

(416)

(3—3)

Pályázati hirdetmény.

Az udvarhelymegyei Erked, Szederjes, M.-Felek, Muzsna, Derzs, Petek és Bene községekből alakított körben,

Erked székhelyi

rendszeresített s 900 ft. évi fizetés és 100 ft. lakbér általánnyal javadalmazott **körorvosi állomásra**

pályázati hirdetmény. Pályázati folyamodvány csak a magyar államban érvényes orvos-tudori oklevéllel bíró jelentkezőktől fogadtatik el; kik ezenfelül felhívtnak, hogy oklevelükkel és egy évi gyakorlatukat kimutató hatóságai bizonyítvánnyal felszerelt pályázati folyamodványaikat **1. évi december 10-dik napjáig** aláírt szolgabíróhoz adják be.

Sz.-Keresztur, 1879. november 17-én.

SENTEKIRÁLYI ÁRPÁD, szolgabíró.

Meghívás részvevésre

a hamburgi államtól biztosított nagy pénzkiosorolás nyeremény-és-érelében, a melyben 1879. december 10-től, 1880. május 14-ig

8 millió 940,000 birod. markát

biztosan nyerhetik

A 7 osztályba osztott új járték 94,000 sorjegyet közt 49,000 nyereményt tartalmaz, még pedig esetleg

400,000 birod. markát,

különböző pedig

1	nyer.	á	250 000	m.	5	nyer.	á	8000	m.
1	"	á	150 000	m.	2	"	á	6000	m.
1	"	á	100 000	m.	54	"	á	5000	m.
1	"	á	60 000	m.	6	"	á	4000	m.
1	"	á	50 000	m.	65	"	á	3000	m.
2	"	á	40 000	m.	213	"	á	2000	m.
2	"	á	30 000	m.	12	"	á	1500	m.
5	"	á	25 000	m.	2	"	á	1200	m.
2	"	á	20 000	m.	631	"	á	1000	m.
12	"	á	15 000	m.	773	"	á	500	m.
1	"	á	12 000	m.	950	"	á	300	m.
24	"	á	10 000	m.	26,450	"	á	138	m.

Az első nyereményhúzás hivatalosan és visszavonhatatlanul **1879. december 10 és 11-re**

van határozva, és erre

az egész eredeti sorjegy ára csak 6 márká, v. 3 1/2 ft.
a fél eredeti sorjegy ára csak 3 márká, v. 1 1/2 ft.
a negyed eredeti sorjegy ára csak 1 1/2 márká, v. 9/16 ft.

A ezen az államtól biztosított eredeti sorjegyek (nem tiltott igérvények) az ár beküldése, vagy utánvétele mellett általam a legközelebbi vidékekre bérmentesen küldetnek meg. Kisebbségű levelezésekben is beküldhetők.

A Steindecker-ház rövid idő alatt 125,000, 80,000, 30,000, 20,000 és több 10,000 márkás sábk. nagy nyereményt fizetett ki részvényeseinek, s ez által számos család jólétéhez hozzájárult.

A betétek a nagy esélyek arányához képest igen csokolyék, s a szerencsekiáltást csak ajánlhatók.

A megrendelésnél minden résztvevő megkapja a hivatalos tervet, húzás után pedig a hivatalos nyeremény-lajstromot.

A nyeremények kifizetése, vagy elküldése természetesen a szerencse nyerők kívánsága szerint történik.

Megrendelések postafordultával bizalmasan kértetnek a következő hírneves céghez: **Steindecker József, Damthorstrasse, bank- és váltóüzlete Hamburgban.**

U. I. A Steindecker-ház — mindenütt szolidaritás és szilárdnak ismerve — nem szorult különös reklamációra, ezek tehát elmaradnak; a mire a t. községet figyelembe tartjuk.

Hirdetmény.

Maros-Szent-Király, Názánfalva, Kisfalud és Egerszeg községek koresoma jogai, az 1880-dik év január 1-től kezdődőleg, egy vagy több évre Názánfalván a falubíró házában f. évi december-hó 21-én tartandó árverésen, együttesen haszonbérbe fognak adni.

Egy évi kikialtási ár 2000 ft.

Árverezni kívánók kötelesek 10% bánatpénz letételére. — Részletes feltételek megtekinthetők írt falubírónál. (424) (2—2)

A birtokosság.

Hirdetés.

A t. olvasó emlékeztetik a ruha-zakmában legjobb hírből álló Keller és Alt cégére — Bécs, wieden fűt — a mely szolid eljárás következtében, jó és tartós kelmék, szép bécsi szabású és különösen jutányos áron, a városban és környékén is számos megrendelést nyert. Mindkét cégtulajdonos meghalt s mi, a kik a fennebbi cég fennállása óta annak levélszolgálatára voltunk a iskoláját egyiktől mint szabász és áruló, a másik mint kelmeházas és kezelő elvettük, feladatunk tisztázni ki, hogy tanítómestereinket különösen szolid üzletkezelésükben kövessük, s ez által azok jó hírnevét magunkra átvesszük.

Ajánlunk: téli kabátokat kelmeházzal 15 ft. — Mencziköföket . . . 16 ft. —
téli nadrágokat . . . 5 ft. 50. — gazdasági bundákat . . . 18 ft. —
abaposztó kabátokat . . . 8 ft. 50. — pongyola kabátokat . . . 10 ft. —

Kollarovits és Hónigsfeld

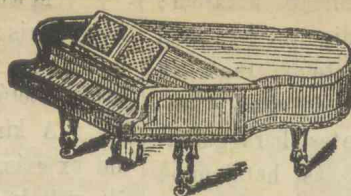
férfruha-raktára

(410)

Bécs, wieden fűt 4 sz., I. emelet.

(3—6)

Megrendelések utánvétel mellett pontosan teljesítetnek.

súl venni kénkök, maradunk

Van szerencsénk tudatni a t. cz. közönséggel, hogy cégünk kiváló képviselővel Kolozsvárt **Gegenbauer J. C.** zenetanító urat bíztuk meg, s nála mindig új gyárunkbeli **zongorák** lesznek kaphatók. A midőn ezt tudomásul venni kénkök, maradunk

teljes tisztelettel:

Schweighofer J. M. fia,

cs. k. udvari zongora-gyárosok Bécsben.

(400)

(6—*)

A tordai kisegítő-társulat-szövetkezet.

Alólt igazgatóság köz tudomásra hozza, hogy az intézetnél elhelyezett és elhelyezendő pénzek kamat lába

1880. január 1-től kezdve 6%-ra lett leszállítva.

Azon betevő, a ki a kitűzött **határidő előtt** pénzéről nem rendelkezik, a kamat szállításba beleegyezettnek tekintetik.

Tordán, 1879. nov. 16.

(423)

(2—2)

A tordai kisegítő-társulat igazgatósága.

Chiococa-liqueur.

(75)

(Liquor Chiococae fortificans),

(20—26)

legbiztosabb és legjobb szer a gyengült férfierő gyökere és gyors

élesztésére és szilárdítására,

fűszeres édes íze névze felülmúlja a legfinomabb liqueuröket, nem csak az idegek élesztésére, emelésére és szilárdítására, az erek és ruganyosságuk erősítésére szolgál, hanem gyomorerősítő, az emésztést elősegítő, étvágyat gerjesztő, kitűnőnek bizonyult erősítő ital és üdítő gyógyhatásában meglepő mindenre névze, a ki

testgyengeségben szenved.

Ára egy eredeti palacknak pontos használati útmutatással hat nyelven 3 forint.

Göngy 20 krajczár.

Fő-szállítótelep: **Chiodi D. C. gyógyszerháza a „Védangyalhoz”**

Bécs, Währing Herrergasse 26 (a hova minden írásbeli megrendelés intézendő).

Fióktelep: **Weis József** gyógyszerésznél a „Szerencsenhez,” I. Tuchlauben.

Pesten: **Török József** gyógyszerésznél.

Megjelent és Kolozsvárt

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárúsnál

kapható:

Gazdasági zseb-naptár

az 1880-dik szókő évre.

XX. évi folyam.

Szerkeszti

Kodolányi Antal.

Ára, vászonba kötve, a „Magyar gazdák évkönyvé”-vel együtt **2 ft.**

ERDÉLY s különösen a székelyföld

közigazdasági jelene és jövője

az erdélyi gazd.-egylet egy tagjától. Ára 40 kr.

Postán küldve 45 kr.

hogyha az ára postautalványban küldetik.

Életem és korom.

Irta PULSZKY FERENCZ. Ára 2 ft 80 kr.

Déryné naplója.

Rendezte TÖRS KÁLMÁN.

Kiadja a Kisfaludy-társaság.

I. Kötet. Ára 2 ft.

Egy chinai viszontagságai Chinában.

Regény. Irta VERNE GYULA. Ára 1 ft 20 kr.

Madách Imre összes művei.

Kiadta GYULAI PÁL. A költő arcképével 3 kötet. Ára 7 ft 50 kr.

Magyarország magassági és vízrajzi viszonyainak térképe.

Tervezte és rajzolta HÁTSEK IGNÁCZ. Ára 40 kr.

Athletikai gyakorlatok.

A szövegbe nyomtatott 143 ábrával.

Gr. Eszterházy Miksa (Viator)

czikkeivel bővítve összeállította MOLNÁR LAJOS.

Ára 2 ft 50 kr. Kötve 2 ft 80 kr.

Nyomatott Stein János m. kir. egyetemi nyomdájánál az ev. ref. főtanoda betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A földadó kataszter
tekintettel a mezőgazdaság és a földbirtokos-osztály viszonyaira.
Irta DOBNER RUDOLF. Ára 1 ft 80 kr.

Montretout grófnő.

Regény. Irta TISSOT és AMÉRO, 3 kötet. Ára 2 ft 40 kr.

Szemet szemért.

Regény. Irta TROLLOPE A. Angolból fordította HUSZÁR IMRE. Ára 1 ft.

Dávid Ferencz első unitárius püspök

halálának háromszázados évfordulati

emlékünnepe,

az unitáriusoknak 1879. Augustus-hó 24. és 25. napjain Sz.-Kereszturán tartott zsinati gyűlése alkalmával mondott imákban és egyházi beszédekben. Ára 60 kr.

Magyarország tiszti czim- és névtára.

1879.

Ára 4 forint.

Boccaccio

100 vig elbeszélése.

(II Decamerone.)

Az olasz eredetiből fordítva.

Bevezetéssel és Boccaccio életrajzával. Két kötet ára 3 ft.

Rab Ráby.

Regény. JÓKAI MÓR-tól.

Rajzokkal és a szerző arcképével. Három kötet ára 5 ft.

Az emberirtó.

Egy család története.

Regény két kötetben. Irta ZOIA EMIL.

Francziából fordította NYÁRY LÁSZLÓ. Ára 2 ft 60 kr.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

A Bazár
a legelterjedtebb és a legérdekesebb német női divatlap,
a legkedveltebb és a legterjedtebb lap a nemben.

25. évfolyam.
Kitűntetve a bécsi világtárláson 1873.

A Bazár
1879. Január 1-től 12 színezett divat képet és sok színezett kézimunka mintát fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva csak 1 ft 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel 1 ft 80 kr.

Évenként megjelenik:
24 divatlap.
24 széprodalmi és vegyes tartalmu lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt csakis Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

MAGYAR LEXIKON.

MEGJELEN FÜZETEK BEN.

Egy—egy kötet 10 füzetből áll.

Eddig már 40 füzet jelent meg

és folyvást kapható csupán

Kolozsvárt **STEIN JÁNOS**

m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárúsnál.